

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	23.10.2009
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.03.2011
Avaldamismärge:	

Eesti Rahvusraamatukogu seadus

Vastu võetud 19.03.1998
[RT I 1998, 34, 488](#)
jõustumine 25.04.1998

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
29.01.2002	RT I 2002, 21, 117	04.03.2002
28.03.2002	RT I 2002, 35, 218	04.05.2002, osaliselt 20.03.2003
05.06.2002	RT I 2002, 53, 336	01.07.2002
12.06.2002	RT I 2002, 57, 357	01.08.2002
16.02.2006	RT I 2006, 12, 80	19.03.2006
24.01.2007	RT I 2007, 12, 66	01.01.2008
17.12.2008	RT I 2009, 5, 35	01.07.2009
24.09.2009	RT I 2009, 48, 324	23.10.2009

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Käesolevas seaduses sätestatakse Eesti Rahvusraamatukogu (edaspidi *Rahvusraamatukogu*) õiguslik seisund, ülesanded rahvus- ja parlamendiraamatukoguna, teadus- ja arendusasutusena ning humanitaar- ja sotsiaalteaduste raamatukoguna, Rahvusraamatukogu juhtimise korraldus ja riiklik järelevalve Rahvusraamatukogu tegevuse üle.
[[RT I 2006, 12, 80](#)- jõust. 19.03.2006]

§ 2. Rahvusraamatukogu eesmärk ja põhiülesanded

(1) Rahvusraamatukogu eesmärk on suurendada oma tegevuse kaudu ühiskonnas teadmiste ja informeeritusele rajanevat algatusvõimet, teadlikkust ja vastutustunnet, edendada Euroopa ühiseväärtusi, kultuuri, demokraatiat ja riiki.

(2) Rahvusraamatukogu põhiülesanded on:

- 1) rahvuslike kultuuriväärtuste ja infovarade kogumine, säilitamine ja kättesaadavaks tegemine;
- 2) teadus- ja arendustegevus ning sellele tuginevate infoteenuste osutamine ühiskonnale.

[[RT I 2006, 12, 80](#)- jõust. 19.03.2006]

§ 3. Rahvusraamatukogu õiguslik seisund

(1) Rahvusraamatukogu on avalik-õiguslik juriidiline isik, kes tegutseb käesoleva seaduse, teiste õigusaktide ja oma põhikirja alusel.

(2) Rahvusraamatukogu põhikirja kinnitab Rahvusraamatukogu Nõukogu.

(3) Rahvusraamatukogu on käesoleva seadusega sätestatud ulatuses autonoomne ning juhindub oma eesmärgi täitmisel UNESCO soovitustest rahvus- ja parlamendiraamatukogudele.

(4) Rahvusraamatukogu tegevus lõpetatakse seadusega.

(5) Rahvusraamatukogu registreeritakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris selle registri põhimääruses sätestatud korras.

(6) Rahvusraamatukogu registreeritakse Eesti Teadusinfosüsteemi teadus- ja arendustegevusega seotud asutuste alamregistris teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduses sätestatud korras. Rahvusraamatukogu teadus- ja arendustöö korraldus sätestatakse põhikirjas.
[RT I 2009, 48, 324- jõust. 23.10.2009]

2. peatükk ÜLESANDED

§ 4. Rahvusraamatukogu ülesanded rahvusraamatukoguna

Rahvusraamatukogu ülesanded rahvusraamatukoguna on:

- 1) eesti keeles ja Eestis ilmunud teavikute ning Eestit käsitlevate või Eesti kohta informatsiooni sisaldavate teavikute kogumine, alaline säilitamine ja kättesaadavaks tegemine;
- 2) Eesti üldise märksõnastiku ja bibliograafilise normandmestiku koostamine ja haldamine ning autoriteetsuskontrolli koordineerimine raamatukoguvõrgus;
- 3) Eesti teavikute riiklik bibliograafiline registreerimine rahvusbibliograafia andmebaasis ja rahvusbibliograafia andmebaasi kättesaadavaks tegemine;
- 4) Eesti retrospektiivse rahvusbibliograafia ühisprogrammis osalemine;
- 5) trükitoodangu- ja raamatukogualaste riiklike statistiliste vaatluste korraldamine;
- 6) raamatute standardnumbri rahvusvahelise süsteemi (ISBN), jadaväljaannete standardnumbri rahvusvahelise süsteemi (ISSN) ja noodiväljaannete standardnumbri rahvusvahelise süsteemi (ISMN) rahvusliku agentuurina tegutsemine;
- 7) [kehtetu -RT I 2006, 12, 80- jõust. 19.03.2006]
- 8) [kehtetu -RT I 2006, 12, 80- jõust. 19.03.2006]
- 9) [kehtetu -RT I 2006, 12, 80- jõust. 19.03.2006]
- 10) maailmakultuuri vahendamine ja kultuurikeskusena tegutsemine.
[RT I 2006, 12, 80- jõust. 19.03.2006]

§ 4¹. Rahvusraamatukogu ülesanded teadus- ja arendusasutusena

(1) Rahvusraamatukogu ülesanded teadus- ja arendusasutusena on:

- 1) raamatukogunduse, bibliograafia, raamatuteaduse ja informaatika ning nendega seotud valdkondade teadus- ja arendustöö, Eesti raamatukogude sellealane nõustamine, raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine ning osavõtt rahvusvahelistest ja riiklikest teadus-, arengu- ja koostööprogrammidest;
- 2) rahvusvaheliste infoteadus- ja kirjastamisstandardite rakendamine Eesti raamatukoguvõrgus;
- 3) infotehnoloogia arendamine, infosüsteemide projekteerimine, arvutiprogrammide väljatöötamine ja andmebaaside loomine Rahvusraamatukogu infovara üldkättesaadavaks tegemiseks raamatukoguvõrgu kaudu;
- 4) raamatukoguvõrgu erialase koostöö juhtimine ja koordineerimine oma haldusalas raamatukogusid omavate ministeeriumidega nende pädevuse piires sõlmítavate lepingute alusel eesmärgiga tagada Eesti avaliku infovara üldkättesaadavus ning selleks vajalikud infotehnoloogilised, standardi- ja erialase kompetentsi tingimused.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 4 nimetatud lepingutes võib sätestada ka käesolevast seadusest ja ministeeriumide põhimäärustest tulenevaid muid üleantavaid kohustusi.
[RT I 2006, 12, 80- jõust. 19.03.2006]

§ 5. Rahvusraamatukogu ülesanded parlamendiraamatukoguna

Rahvusraamatukogu ülesanded parlamendiraamatukoguna on:

- 1) Riigikogule, Riigikogu Kantseleile, Vabariigi Valitsusele, ministeeriumidele ja Riigikantseleile informatsiooni hankimine, säilitamine, töötlemine, analüüsimine ja kättesaadavaks tegemine ning teavikute koostamine ja kirjastamine;
- 2) Eesti Vabariigi ametlike väljaannete registreerimine ja nende vahetamine õigusaktides kehtestatud korras;
- 3) rahvusvaheliste organisatsioonide hoiuraamatukoguna (depooraamatukoguna) tegutsemine vastavalt rahvusvahelistele kokkulepetele;
- 4) [kehtetu -RT I 2006, 12, 80- jõust. 19.03.2006]
- 5) õigus-, ajaloo- ja politoloogiaalase kirjanduse, samuti muude ühiskonnateaduslike teavikute ning õigusaktide komplekteerimine ja andmebaaside loomine riikliku infovajaduse tarbeks;
- 6) Eesti õigusbibliograafia koostamine ja kirjastamine.

§ 5¹. Rahvusraamatukogu ülesanded humanitaar- ja sotsiaalteaduste raamatukoguna

Rahvusraamatukogu ülesanded humanitaar- ja sotsiaalteaduste raamatukoguna on:

- 1) humanitaar- ja sotsiaalteaduste alase informatsiooni kogumine, säilitamine, töötlemine, analüüsimine, kättesaadavaks tegemine ning teavikute koostamine ja kirjastamine;
- 2) humanitaar- ja sotsiaalteaduste alaste erialamärksõnastike koostamine Eesti teadusinformatsiooni elektroonilises süsteemis.
[RT I 2006, 12, 80- jõust. 19.03.2006]

§ 6. Kogud, andmebaasid ja teenused

(1) Rahvusraamatukogu kogud ja andmebaasid moodustavad terviku ja on jagatud ning nad on osa Eesti avalikust inforessursist.

(2) Rahvusraamatukogu avalikud teenused on käesolevast seadusest tulenevad üldkättesaadavad infoteenused, mida osutatakse võrguteenustena, teenustena teiste raamatukogude vahendusel ja teenustena lugemissaalides.

(3) Rahvusraamatukogu kogude ja andmebaaside kasutamine toimub Rahvusraamatukogu kasutamiseeskirja alusel, mille kinnitab Rahvusraamatukogu Nõukogu.

(4) Rahvusraamatukogu põhiteenused on:

- 1) teavikute laenutamine kasutamiseks kohapeal ja neile juurdepääsu tagamine arvutivõrkude kaudu;
- 2) Rahvusraamatukogu kogudes ja andmebaasides olevatest teavikutest koopiategemine kooskõlas autoriõiguse seadusega;
- 3) raamatukogudevahelise laenutuse korraldamine kehtestatud korras;
- 4) bibliograafilised ja infoanalüütilised teenused;
- 5) ekssperdihindangute andmine vastavalt Rahvusraamatukogu ülesannetele.

(5) Teavikute laenutamine kasutamiseks kohapeal on tasuta, muud teenused võivad olla tasulised.

(6) Riigikogu liikmetele ja Riigikogu Kantseleile on käesoleva paragrahvi lõikes 4 toodud teenused tasuta, muid teenuseid osutatakse Riigikogu Kantseleiga sõlmitavate lepingute alusel ja need võivad olla tasulised. [RT I 2006, 12, 80- jõust. 19.03.2006]

§ 6¹. Kasutamiseeskiri

(1) Rahvusraamatukogu lugejaks registreerimise alused ja kord, kogude ja teenuste kasutamise korraldus ning lugeja vastutus kehtestatakse Rahvusraamatukogu kasutamiseeskirjas.

(2) Materiaalse vara säilimise ja turvalisuse tagamiseks on kasutamiseeskirjas õigus näha ette:

- 1) piirangud lugemisalasse kaasavõetavate esemete suhtes;
- 2) külastajate kohustus esitada lugemisalasse sisenemisel ja sealt väljumisel kaasasolevad esemed läbivaatamiseks.

(3) Rahvusraamatukogu lugejaks registreeritakse isik, kes nõustub täitma kasutamiseeskirja tingimusi. [RT I 2006, 12, 80- jõust. 19.03.2006]

§ 7. [Kehtetu -RT I 2002, 35, 218- jõust. 04.05.2002]

§ 8. [Kehtetu -RT I 2006, 12, 80- jõust. 19.03.2006]

3. peatükk JUHTIMINE

§ 9. Nõukogu

(1) Rahvusraamatukogu kõrgeim organ on Rahvusraamatukogu Nõukogu (edaspidi *nõukogu*), kuhu kuulub seitse liiget.

(2) Riigikogu nimetab nõukogusse Riigikogu kultuurikomisjoni ettepanekul neli Riigikogu liiget ja kaks Rahvusraamatukogu töövaldkondade tunnustatud asjatundjat.

(3) Riigikogu volituste lõppemisel jäävad Riigikogu liikmetest nõukogu liikmed nõukogusse, kuni jõustub otsus Riigikogu uue koosseisu liikmete nõukogusse nimetamise kohta. Rahvusraamatukogu töövaldkondade tunnustatud asjatundjad nimetatakse nõukogusse neljaks aastaks.

(4) Ametikoha järgi kuulub nõukogusse Riigikogu Kantselei direktor.

(5) Nõukogu istungit juhatab kuni nõukogu esimehe valimiseni nõukogu vanim liige.

(6) Nõukogu on otsustusvõimeline, kui istungist võtab osa vähemalt neli liiget, sealhulgas esimees või aseesimees.

(7) Nõukogu otsused võetakse vastu istungist osavõtvate nõukogu liikmete häälteenamusega. Häälte võrdse jaotumise korral on otsustav nõukogu esimehe või tema äraolekul aseesimehe hää. Nõukogu otsusele kirjutab alla nõukogu esimees või tema äraolekul aseesimees.

(8) Nõukogu istungitest võtab sõnaõigusega osa Rahvusraamatukogu peadirektor (edaspidi *peadirektor*).

(9) Nõukogu istungid toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui neli korda aastas.

§ 10. Nõukogu pädevus

(1) Nõukogu:

1) valib peadirektori avaliku konkursi korras;

2) valib nõukogu esimehe ja aseesimehe;

3) kinnitab Rahvusraamatukogu põhikirja ja Rahvusraamatukogu kasutamiseeskirja ning teeb nendes muudatusi;

4) kinnitab Rahvusraamatukogu arengu- ja tegevussuunad ning tegevusaruanded;

5) kinnitab Rahvusraamatukogu taotluse kulutuste finantseerimiseks riigieelarvest;

6) kinnitab Rahvusraamatukogu struktuuri ja töötajate piirarvu ning töötasustamise alused;

7) kinnitab Rahvusraamatukogu eelarve ja selle täitmise aruande;

7¹) kinnitab nõukogu liikmete tasustamise tingimused ja korra;

8) määrab Rahvusraamatukogu sisekontrolli läbiviimise korra ja kuulab ära kontrolli tulemused;

9) kinnitab Rahvusraamatukogu tasuliste teenuste loetelu;

10) kuulab ära peadirektori, teadussekretäri, direktorite ja struktuuriüksuste juhtide aruanded;

11) arutab ja annab hinnangu Rahvusraamatukogu tegevusele;

12) kinnitab Rahvusraamatukogu vara valdamise, kasutamise ja käsutamise korra;

13) otsustab käesoleva seadusega ja Rahvusraamatukogu põhikirjas sätestatud ulatuses ja korras Rahvusraamatukogu varaga seotud küsimusi;

14) otsustab Rahvusraamatukogu astumise rahvusvahelistesse organisatsioonidesse;

15) otsustab käesoleva seaduse ja Rahvusraamatukogu põhikirja alusel oma pädevusse kuuluvate teiste küsimuste üle, mida nõukogu liikmed või peadirektor on nõukogule seisukoha võtmiseks esitanud;

16) kinnitab kooskõlas avaliku teabe seadusega rahvusbibliograafia andmebaasi pidamise, andmete le juurdepääsu ja andmete kasutamise korra;

[RT I 2007, 12, 66- jõust. 01.01.2008]

17) kinnitab Rahvusraamatukogu intellektuaalse omandi kasutamise korra.

(2) Nõukogu otsused on Rahvusraamatukogu töötajatele täitmiseks kohustuslikud.

§ 11. Nõukogu esimees

(1) Nõukogu esimees ja aseesimees valitakse nõukogu liikmete hulgast üheks aastaks iga kalendriaasta esimesel nõukogu istungil.

(2) Nõukogu esimees:

1) korraldab nõukogu tegevust;

2) juhatab nõukogu istungeid;

3) kontrollib nõukogu otsuste täitmist;

4) sõlmib peadirektoriga töölepingu;

5) esindab nõukogu.

(3) Nõukogu esimehe äraolekul asendab teda aseesimees.

§ 12. Peadirektori valimine ja ametist vabastamine

(1) Peadirektori valib viieks aastaks nõukogu Rahvusraamatukogu põhikirjas ettenähtud korras.

(2) Peadirektori valimiseks korraldatakse avalik konkurs mitte varem kui kaks kuud enne peadirektori ametiaja lõppu ja mitte hiljem kui kaks kuud pärast peadirektori töölepingu lõppemist.

(3) Peadirektoriga sõlmib töölepingu esimees, tema äraolekul aseesimees.

(4) Peadirektor vabastatakse enne lepingutähtaja möödumist ametist:

1) kui nõukogu on avaldanud oma koosseisu kahekolmandikulise häälteenamusega peadirektorile umbusaldust;

2) omal soovil;

3) tema asumisel teisele tööle avaliku teenistuse seaduse või töölepingu seaduse alusel;

[RT I 2009, 5, 35- jõust. 01.07.2009]

4) tema asumisel mõnele teisele valitavale või nimetatavale ametikohale;

5) seadustes ettenähtud muul alusel.

[RT I 2009, 5, 35- jõust. 01.07.2009]

§ 13. Peadirektori pädevus

(1) Rahvusraamatukogu toimimise ja arengu eest vastutab peadirektor, kes täidab käesolevast seadusest, Rahvusraamatukogu põhikirjast ja nõukogu otsustest tulenevaid sidustus-, valitsemis-, haldamis- ja juhtimiselaseid ülesandeid.

(2) Peadirektor:

- 1) teostab Rahvusraamatukogus oma pädevuse piires kõrgemat haldus- ja distsiplinaarvõimu;
- 2) kinnitab Rahvusraamatukogu sisekorraeeskirjad;
- 3) kinnitab Rahvusraamatukogu asjaajamise korra;
- 4) teeb korraldusi ja annab käskkirju, mis on Rahvusraamatukogu töötajatele kohustuslikud;
- 5) nimetab ametisse teadussekretäri, direktorid ja struktuuriüksuste juhid;
- 6) tagab nõukogu otsuste täitmise;
- 7) tagab Rahvusraamatukogu eelarveprojekti ja finantseerimistaotluse koostamise;
- 8) tagab Rahvusraamatukogu eelarve täitmise ja esitab selle kohta aruande nõukogule;
- 9) esindab Rahvusraamatukogu ja teostab Rahvusraamatukogu nimel tehinguid käesoleva seaduse ja Rahvusraamatukogu põhikirjaga antud volituste ulatuses;
- 10) annab aru nõukogule;
- 11) esitab igal aastal Kultuuriministeeriumile Rahvusraamatukogu tegevuse aastaaruande;
- 12) lahendab teisi seaduse ja Rahvusraamatukogu põhikirjaga tema pädevusse antud küsimusi.

4. peatükk VARA JA FINANTSEERIMINE

§ 14. Rahvusraamatukogu vara

(1) Rahvusraamatukogu valdab, kasutab ja käsutab oma vara käesoleva seaduse alusel kehtestatud korras oma põhikirjaliste ülesannete täitmiseks.

(2) [Kehtetu -RT I 2002, 53, 336- jõust. 01.07.2002]

(3) Rahvusraamatukogu võõrandab vara, mis ei ole vajalik Rahvusraamatukogu ülesannete täitmiseks, nõukogu otsuse alusel.

(4) Rahvusraamatukogule kuuluvat kinnisvara võõrandada ja laenu võtta on Rahvusraamatukogul õigus Vabariigi Valitsuse loal.

(5) Rahvusraamatukogul ei ole õigust oma varaga tagada teise isiku kohustusi, anda laenu, osutada sponsortoetust või olla äriühingu aktsionär või osanik.

(6) Rahvusraamatukogul on õigus asutada eraõiguslikke juriidilisi isikuid.

(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatu ei piira Rahvusraamatukogu õigusvõimet.
[RT I 2002, 53, 336- jõust. 01.07.2002]

§ 15. Finantseerimine

(1) Rahvusraamatukogu kasutab oma tegevuse finantseerimiseks riigieelarvest, tasulistest teenustest ja muudest allikatest saadud vahendeid.

(2) Rahvusraamatukogu finantseeritakse riigieelarvest vastavalt riigieelarve seaduses sätestatud korrale.

(3) Rahvusraamatukogu rahalisi vahendeid käsutab peadirektor vastavalt nõukogu poolt kinnitatud Rahvusraamatukogu eelarvele.

§ 16. Eelarve

(1) Rahvusraamatukogu kõigi tulude ja kulude kohta koostatakse eelarve.

(2) Riigieelarveväliselt laekunud tulud jaotatakse Rahvusraamatukogu eelarve kaudu üldistel alustel, kui seda ei piira seadus või laekuvate tulude kohta seatud eritingimused.

§ 17. Kontroll, järelevalve ja aruandlus

(1) Rahvusraamatukogu peab oma varade ja vahendite kasutamise kohta raamatupidamise ja statistilist arvestust seadusega kehtestatud korras.

(2) Riigikontroll kontrollib Rahvusraamatukogu tegevust vastavalt Riigikontrolli seadusele.

(3) [Kehtetu -RT I 2002, 35, 218– 4.05.2002]

(4) Nõukogu esitab Riigikogule kirjalikult kord aastas aruande oma tegevusest.

5. peatükk

SEADUSE RAKENDAMINE

§ 18. Üleminekusätted

(1) Peadirektor tagab Rahvusraamatukogu põhikirja vastavusse viimise käesoleva seadusega kolme kuu jooksul seaduse jõustumisest arvates.

(2) Ühe kuu jooksul pärast põhikirja vastavusse viimist käesoleva seadusega korraldatakse konkurss peadirektori koha täitmiseks käesoleva seaduse paragrahvis 12 sätestatud korras.

(3) Teised enne käesoleva seaduse jõustumist Rahvusraamatukogu moodustatud otsustuskogude liikmed ja ametisse määratud isikud tegutsevad oma volituste lõpuni.

(4) Vabariigi Valitsuse määratud riigivara valitseja annab Rahvusraamatukogu valduses ja kasutuses oleva ning tema tegevuseks vajaliku vallasvara Rahvusraamatukogu omandisse kuue kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates. Rahvusraamatukogu valduses ja kasutuses oleva kinnisvara võõrandamine Rahvusraamatukogule toimub riigivaraseaduses ettenähtud korras.

(5) Käesolevas seaduses käsitletakse kinnisvarana ka ehitisi, nende reaalosi ning rajatise kuni nende aluse ja nende teenindamiseks vajaliku maatüki kandmiseni kinnistusraamatusse.

§ 19. [Käesolevast tekstist välja jäetud.]